

PATVIRTINTA
Tauragės vaikų reabilitacijos centro-mokyklos
„Pušėlė“ direktoriaus
2018 m. rugsėjo 14 d. įsakymu Nr. ĮE-92

TAURAGĖS VAIKŲ REABILITACIJOS CENTRO-MOKYKLOS „PUŠĖLĖ“ SPECIALIŲJŲ (LAVINAMŲJŲ) KLASIŲ POPIETINIO UŽIMTUMO PROGRAMA

I. ĮVADAS

1. Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, gyvenimas mokykloje neapsiriboja raidžių, skaičių bei jų supančio pasaulio pažinimu. Ne mažiau svarbu išmokti bendrauti, orientuotis artimoje aplinkoje, susiformuoti elementarius savitvarkos įgūdžius, gebėti atlikti nesudėtingus buitines darbus, t. y. kuo geriau pasirengti savarankiškam gyvenimui. Be to, ugdymo įstaigoje mokinys gali atskleisti ir savo talentus bei gebėjimus dailės, muzikos ar kitose srityse. Anot J. Ruškaus (2015), nūdienu reikalauja neįgaliųjų lavinimui skirti didesnę dėmesį, siekti ugdymo metodų įvairovės ir nuolatinio atsinaujinimo. Praktika rodo, kad tikslinga veikla ženkliai prisideda prie mokinio ūgties, todėl popietinio mokinių užimtumo programa ne tik pratęsia ir papildo formaliojo švietimo programas, bet ir tampa įrankiu, padedančiu atskleisti ir tobulinti mokinių galias bei gebėjimus. Tam, anot Kišonienės, Dudzinskienės (2007), labiausiai taikytina praktinė, konstruktyvizmo teorija pagrįsta veikla.

Popietinio užimtumo programa, apimančia įvairias mokinių ugdymo, saviraiškos sritis, siekiama suteikti mokiniui žinių bei gebėjimų, leidžiančių pakankamai savarankiškai gyventi žinių visuomenėje ir pasiekti kuo aukštesnių socialinio dalyvavimo bruožų.

Užimtumo veiklos organizuojamos atsižvelgiant į mokinių amžių, gebėjimus bei specialiųjų poreikių lygį.

II. POPIETINIO MOKINIŲ UŽIMTUMO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

2. Popietinio užimtumo programos tikslas – ugdyti mokinių asmenines, socialines, kultūrinės kompetencijas, padedančias jiems integruotis į socialinį ir kultūrinį visuomenės gyvenimą.

3. Uždaviniai:

- 3.1. Suteikti turiningą užimtumą;
- 3.2. Suteikti supratimą ir žinių apie mokinį supančią artimiausią aplinką, formuoti savarankiško gyvenimo įgūdžius;
- 3.3. Atskleisti mokinių gebėjimus, lavinti jų kūrybiškumą;
- 3.4. Padėti mokiniui įsisavinti jam sudarytą individualizuotą programą.

III. UGDYMO TURINIO ĮGYVENDINIMO PRINCIPAI

4. Įgyvendinant popietinio užimtumo programą laikomasi šių principų:

- 4.1. Humaniškumo – veiklos ir ugdomoji medžiaga parenkama atsižvelgiant į realias mokinių galimybes – suvokimo ir mąstymo išgales, nuolat stengiantis jas plėtoti ir koreguoti.
- 4.2. Praktiškumo – ugdymas vyksta per praktinio pobūdžio veiklas ir užduotis, orientuojamasi į mokinio praktinius gyvenimo poreikius.
- 4.3. Integracijos – programoje numatytos temos, užduotys, veiklos ir pan. siejamos ir integruojamos tarpusavyje.
- 4.4. Prieinamumo – ugdoma atsižvelgiant į kiekvieno mokinio poreikius, jo individualius gebėjimus ir galias.
- 4.5. Individualizavimo – ugdymo turinys ir veiklos pritaikomos kiekvienam mokiniui, atsižvelgiant į individualius jų poreikius.

IV. PROGRAMOS TURINYS

5. Popietinio ugdymo programą sudaro šios veiklos sritys:

- 5.1. Namų ruošą ir savitarną
- 5.2. Meninė veikla:
 - 5.2.1. Technologijos.
 - 5.2.2. Dailė.
 - 5.2.3. Teatrinė raiška

V. PASIEKIMŲ VERTINIMAS

6. Kiekvienam mokiniui sudaroma individuali popietinės veiklos programa. Įvertinami mokinio sunkumai, iškeliami tikslai, numatomos strategijos ir priemonės.

7. Specialiųjų (lavinamųjų) klasių mokinių pusmečių pažanga ir pasiekimai fiksuojami Pradinio ugdymo ir Pagrindinio ugdymo individualizuotose ugdymo programose ir ugdymo(si) pasiekimų aprašuose (du kartus metuose).

8. Tėvai su mokinių pasiekimais supažindinami du kartus metuose, pasibaigus I ir II pusmečiui – sausio ir birželio mėnesiais. Atskirais atvejais teikiama individuali informacija.

I. NAMŲ RUOŠA IR SAVITARNA

Tikslas.

Formuoti buitinius, praktinius kasdieninio gyvenimo gebėjimus, savarankiškumą ir gebėjimą atlikti elementarius ūkio darbus.

Uždaviniai:

1. Ugdyti savitvarkos, savitarnos įgūdžius.
2. Formuoti mokinio supratimą apie supančią aplinką ir joje esančius daiktus.
3. Gebėti atlikti elementarius buitines priežiūros darbus.
4. Laikytis vidaus tvarkos, saugaus darbo, sanitarijos ir asmens higienos reikalavimų.
5. Suvokti gyvenamos ir sveikos mitybos reikšmę.

Struktūra.

Programą sudaro šios sritys:

Mokinių pasiekimai		Ugdymo gairės
Nuostatos	Žinios ir gebėjimai	
1. Valgymo kultūra, mityba ir maisto gamtinio technologija		
Pasirūpinti savimi	1.1. Taisyklingai naudotis stalo įrankiais, laikantis kultūringo elgesio	1.1. Mokoma taisyklingai laikyti valgymo įrankius, naudotis peiliu ir šakute. Mokant smulkinti maistą, kurį laiką prilaikomos vaiko rankos, kad jis suvoktų, kaip supjaustyti kietą maistą, neišmetant jo iš lėkštės. Mokoma būti atsargius, valgant karštą sriubą. Supažindinama su valgymo kultūra. Skatinama

	prie stalo taisyklių	valgyti mažais kąsneliais, mokoma garsiai nečepsėti, neraugėti, nesiurbti, negerti iš lėkštės, kiekvieną kartą neuostyti arti prisikišus maisto, nelašinti paskutinių sriubos lašų į šaukštą, neimti iš lėkštės maisto likučių pirštais, nesilenkti per arti lėkštės, nelaižyti maisto likučių nuo lėkštės krašto bei nuo stalo. Skatinama atsargiai kelti prie lūpų puoduką su gėrimu, o ne lenktis pačiam. Pavalgius mokoma nusivalyti burną popierine servetėle (ne delnu ar į drabužių rankovę). Aiškinama, kaip saugiai, neišlaistant perkelti, paduoti, prisitraukti arčiau indus su maistu. Mokoma palikti tvarkingą stalą: aiškinama, kaip naudotis pašluoste, kaip sutvarkyti, iššluoti, iššluostyti pastalę, jei valgant nukrito šiek tiek maisto.
Norėti susipažinti su kulinaro amatu	1.2. Žinoti, kaip įrengtos virtuvės patalpos. Turėti žinių apie kulinaro specialybę	1.2. Suteikiama žinių apie maisto gaminimo technologijų kabinetą: pasakojant apie maistui gaminti virtuvę, demonstruojant jame esančią techniką; pasakojant apie kulinaro specialybę (išvykos į kepyklą, valgyklą ar restoraną); supažindinant su indais ir įrankiais maistui gaminti bei jų parinkimu; supažindinant su valymo priemonėmis ir įrankiais. Supažindinant su saugaus šeiminkavimo taisyklėmis.
Suprasti, kad valgymas turi didelę reikšmę sveikatai	1.3. Turėti žinių apie maistą kaip gyvybės šaltinį	1.3. Suteikiama žinių apie maistą ir jo reikšmę: 1.3.1. supažindinant su maisto medžiagomis ir jų poreikiu žmogaus organizmui; pasakojant apie medžiagų ir energijos apykaitą bei energinę produktų vertę; supažindinant su maisto produktų skirstymu, jų gamybos būdais (augaliniai, gyvuliniai, mineraliniai); 1.3.2. supažindinant su sveikos mitybos principais: supažindinama su naudingais maisto produktais, skatinama valgyti kuo daugiau daržovių, vaisių, pieno produktų; supažindinant su maisto produktų kainomis, įpakavimu (mokomi išsirinkti ir pirkti produktus improvizuotoje ar tikroje parduotuvėje).
	1.4. Gebėti paaiškinti sveikos mitybos reikšmę	1.4. Aiškina maisto medžiagų vertingąsias savybes, kokias jų svarba mankštinantis, aiškina dietų naudą ir kenksmingą poveikį paaugliui, kokią žalą organizmui sukelia persivalgymas, kaip turi valgyti mokinys.

	1.5. Mokėti maisto produktų laikymo taisykles ir higienos normas	1.5. Suteikiama žinių apie saugų maisto produktų laikymą.
	1.6. Mokėti susitvarkyti darbo vietą	1.6. Formuojami tvarkymosi įgūdžiai: valant ir tvarkant įrangą, baldus, virtuvę ir pagalbines patalpas.

	1.7. Gebėti laikytis pagrindinių savitvarkos ir asmens higienos taisyklių	1.7. Gaminant maistą formuojami asmens higienos įgūdžiai.
Siekti pažinti maisto gamybos technologijas ir racionaliai naudoti maisto išteklius	1.8. Išmanyti maisto paruošimo technologijas	1.8. Suteikiama žinių apie valgio gaminimo būdus: 1.8.1. supažindinant su patiekalų skirstymu (šaltieji, karštieji, konservuoti, kepiniai, šalti, šilti gėrimai); 1.8.2. supažindinant su pagrindiniais terminio (šiluminio) ruošimo, maisto konservavimo būdais; demonstruojant, ką galima pagaminti iš įvairių produktų; 1.8.3. pasakojant apie pusgaminius, jų laikymo ir saugojimo taisykles.
Ugdyti savivertę ir pasitikėjimą savo gebėjimu ruošiant maistą	1.9. Mokėti gaminti nesudėtingus patiekalus.	1.9. Formuojami nesudėtingų patiekalų gamybos įgūdžiai: 1.9.1. gaminant terminio apdorojimo nereikalaujančius patiekalus (šaltus gėrimus, sumuštinis, daržovių salotas; 1.9.2. gaminant terminio apdorojimo reikalaujančius patiekalus (šiltus gėrimus, patiekalus iš miltų, kruopų, kiaušinių, mėsos, daržovių, pieno produktų, ...); 1.9.3. konservuojant (džiovininti, šaldyti, rauginti, ...).
Stengtis mandagiai elgtis prie stalo	1.10. Gebėti kultūringai vaišintis ir vaišinti kitus	1.10. Formuojama maisto vartojimo kultūra: 1.10.1. supažindinant su elgesio taisyklėmis prie stalo; 1.10.2. mokant servuoti stalą; 1.10.3. mokant vaišintis gamtoje.
Vertinti priklausomybę tautinei bendruomenei ir kultūrai	1.11. Žinoti lietuviškus tradicinius patiekalus	1.11. Suteikiama žinių apie apeigines lietuvių šventes, jų tradicijas ir tradicinius šių švenčių patiekalus.
2. Buities kultūra		
Vertinti savo namus ir priklausomybę savo šeimai	2.1. Žinoti namų ūkio reikšmę žmogaus gyvenime	2.1. Suteikti žinių apie namų ūkį ir jo reikšmę žmogui aiškinant, kad namai ne tik gyvenamoji vieta, bet ir drauge gyvenantys žmonės, juos supanti aplinka
Mokėti valdyti ir protingai tenkinti savo poreikius	2.2. Žinoti, kas yra materialiniai ir dvasiniai poreikiai	2.2. Suteikti žinių apie žmogaus poreikius: 2.2.1. aiškinant, kad poreikiai yra fiziologiniai ir socialiniai; 2.2.2. pasakojant apie poreikių patenkinimo priemones ; 2.2.3. pasakojant, kokios yra paslaugų rūšys, kas jas teikia.

Išmokti racionaliai naudotis pajamomis	2.3. Žinoti kas yra pajamos ir išlaidos	2.3. Suteikti žinių apie žmogaus pajamas ir išlaidas: aiškinant, kas yra pajamos, kaip jas uždirbti; pasakojant, kas yra išlaidos ir kaip jas mažinti, praktiškai mokant taupumo.
Norėti saugiai naudotis namų ūkio priemonėmis ir įranga	2.4. Gebėti saugiai naudotis namų apyvokos daiktais	2.4. Formuojamos saugaus elgesio namuose taisyklės, mokant naudotis namų apyvokos daiktais, baldais, indais, namuose esančiais elektros prietaisais.
Norėti gyventi švarioje, tvarkingoje ir estetiškoje aplinkoje	2.5. Žinoti, kodėl reikia tvarkytis	2.5. Suteikti žinių apie švaros ir tvarkos būtinumą: 2.5.1. pratinti palaikyti švarą klasėje, vėdinti ją, valyti lentą, ir dulkes, aiškinant, kodėl klasėje ir namuose turi būti švaru; 2.5.2. pasakoti, kodėl reikia tvarkyti ne tik namus, bet ir gyvenamąją aplinką, stovyklavietes.
	2.6. Gebėti susitvarkyti savo darbo ir žaidimo vietą, artimiausią aplinką	2.6. Formuojami savitvarkos įgūdžiai: 2.6.1. tvarkant namus, klasę, rūbinę, laiptinę, gyvenamąją aplinką, stovyklavietes ir t. t.; 2.6.2. mokant naudotis sanitarijos įrenginiais; 2.6.3. aiškinant, kaip naudotis buitinės chemijos priemonėmis; 2.6.4. mokant prižiūrėti namų apyvokos daiktus, baldus, plauti indus... 2.6.5. šluoti kieme lapus, kasti sniegą, sodinti, laistyti ir prižiūrėti gėles, daržoves mokyklos sklypelyje. Aiškinamasi, kodėl reikia dirbti; Darbiniai įgūdžiai formuojami praktiškai dirbant, dirbti naudojami saugūs darbo įrankiai.
Norėti gyventi ekologiškai saugioje aplinkoje	2.7. Išsiugdyti gebėjimą gyventi taupiai ir neteršti aplinkos	2.7. Suteikti žinių apie saugią, ekologišką aplinką: 2.7.1. formuojant įgūdžius taupiai naudoti vandenį, elektra, šilumą ir kt.; 2.7.2. mokant ir skatinant surinkti šiukšles, jas išpilti į konteinerį, rūšiuoti buitines ir maisto atliekas.
Neturėti žalingų įpročių	2.8. Žinoti žalingų įpročių pasekmes	2.8. Suteikti žinių apie žalingus įpročius ir jų pasekmes.
Būti švariam ir visada atrodyti tvarkingai	2.9. Žinoti, kodėl reikia laikytis asmens higienos taisyklių	2.9. Suteikti žinių apie asmens higienos taisykles: 2.9.1. pasakojant kas yra asmens higiena; 2.9.2. aiškinant kodėl reikia įgyti asmens savitvarkos ir higienos įgūdžių;

	<p>2.10. Gebėti laikytis asmens higienos taisyklių</p>	<p>2.10. Formuoti asmens higienos normas: 2.10.1. naudojantis tualetu, nuleisti vandenį, tinkamai naudotis tualetiniu popieriumi; 2.10.2 mokant praustis, plautis rankas, naudotis vandens maišytuvu, pasirenkant tinkamos temperatūros vandenį, švariai nusiplauti rankas su muilu, sausai nusišluostyti ir pakabinti rankšluostį; 2.10.3. valant teisingai dantis; 2.10.4. mokant prižiūrėti plaukus, šukuotis, trinkti plaukus; 2.10.5. mokant prižiūrėti kojų ir rankų nagus, išsivalyti ir nusikirpti; 2.10.6.mokant prižiūrėti drabužius ir avalynę; 2.10.7. aiškinama, kad būtina dažnai keisti apatinius rūbus. 2.10.8. individualiai su berniukais ir mergaitėmis kalbama apie intymią higieną. Mokyti mergaites mėnesinių metu naudotis reikiamomis higienos priemonėmis.</p>
	<p>2.11. Tvarkingai ir teisingai apsirengti ir nusirengti</p>	<p>2.11.Mokoma kaip apsivilkti ir nusivilkti striukę, apsirengti ir nusirengti megztinį ir t., teisingai apsiauti avalynę, užsirišti raištelius, teisingai susisagstyti įvairaus dydžio sagas (jei nepakankamai išlavėjusi smulkioji motorika, daug laiko skiriama pratyboms su įvairiais rėmais: skirtingo dydžio sagų segiojimas, užtrauktukai, raištelių varstymas bei rišimas, spraudės, kabliukai ir kt.). Primenama, kad apsirengus būtina save apžiūrėti prieš veidrodį, įvertinti savo išvaizdą. Mokoma tvarkos: nusivilkus išversti drabužius į gerąją pusę, teisingai ir tvarkingai pasikabinti ant savo pakabos, kėdės atlošo, tinkamai sulankstyti, padėti batus į savo batų lentyną. Tvarkingai pasikabinti, susidėti drabužius bei avalynę į jiems skirtą vietą.</p>
<p>Gerbti savo ir kitų nuosavybę</p>	<p>2.12. Skirti savo ir kitų daiktus</p>	<p>2.12. Mokoma saugoti ir tausoti savo daiktus, rūpintis savo išvaizda, kūno ir drabužių švara. Kalbama, kaip svarbu saugoti kitų asmenų daiktus: nedėti savo daiktų į svetimą lentyną, nesinaudoti svetimais drabužiais ir avalyne, higienos reikmenimis bei priemonėmis, pasiskolintus atiduoti, suradus grąžinti. Drabužių spintoje rekomenduojama turėti atsarginių apatinių ir viršutinių drabužių pasikeisti, higienos priemonių. Ugdomas savarankiškumas ir atsakingumas.</p>
<p>Siekti saugoti sveikatą.</p>	<p>2.13. Žinoti kur kreiptis susirgus</p>	<p>2.13. Formuoti sveikatos saugojimo įgūdžius: 2.13.1. aiškinant, kaip reikia saugoti savo sveikatą; 2.13.2. pasakojant, kaip elgtis pačiam susirgus; 2.13.3. ugdyti mokinių suvokimą apie slogą, jos simptomus, aiškinti, kada ir kuo reikia valytis nosį. Kaip reikia elgtis, kada kosti, čiaudi. Šių įgūdžių mokymas yra individualus, jie formuojami tada, kada mokinys sloguoja kosti ar čiaudi;</p>

II.MENINĖ VEIKLA

2.1. TECHNOLOGIJOS

Tikslas – lavinti mokinių pasaulio suvokimą per sensorinę (jutiminę) sistemą; ugdyti meninius ir estetinius mokinių gebėjimus, atliekant rankų darbus su įvairiomis medžiagomis.

Uždaviniai:

1. Turtinti emocinę mokinių patirtį.
2. Drąsiai eksperimentuoti, žaidžiant su įvairiomis medžiagomis, pajaučiant jų savybes;
3. Lavinti regimąjį suvokimą, lavinti taktilinius pojūčius, smulkiąją motoriką;
4. Lavinti gebėjimus reikšti savo sumanymus įvairiomis medžiagomis bei priemonėmis (popierius, plastinė medžiaga, gamtinė medžiaga, buitinės atliekos);
5. Kaupti informaciją apie aplinkinį pasaulį.

Struktūra.

Technologijose išskiriamos šios veiklos sritys:

1. **Sensomotorinis lavinimas** (parengiamasis etapas) – lavinamas: regimasis suvokimas (suvokiant daikto formą, dydį, pan.);
 - 1.1. taktiliniai pojūčiai (žaidžiant su įvairiomis medžiagomis, pajaučiant jų savybes);
 - 1.2. smulkioji motorika (manipuliuojant daiktais, lavinant akių ir rankų koordinaciją);
2. **Rankų darbai** – šios srities turinys suskirstytas į keturis skyrius pagal medžiagas, su kuriomis dirbame:
 - 2.1. popieriumi,
 - 2.2. plastinėmis medžiagomis;
 - 2.3. gamtinėmis medžiagomis;
 - 2.4. buitinėmis atliekomis ir tekstile.

Mokinių pasiekimai		Ugdymo gairės
Nuostatos	Žinios ir gebėjimai	
1. Sensomotorinis lavinimas		

<p>Žaidžiant tyrinėti aplinką</p>	<p>1.1 Pažinti ir atpažinti artimiausioje aplinkoje esančių daiktų savybes</p>	<p>1.1 Lavinamas taktilinis suvokimas: 1.1.2. stimuliuojant rankas, veidą, kojas šiuurkščia ir švelnia medžiaga, vėliau įvairios faktūros medžiagomis judesiu pirmyn – atgal; kairėn – dešinėn; 1.1.3. apčiuopiant įvairios faktūros daiktus (šiuurkštūs, švelnūs, kieti, minkšti, šalti, šilti, pan.) pirštais; dedant pirštų, delnų, kojų anspaudus ant balto popieriaus lapo, veidrodžio, audinio, smėlio, molio, sniego; žaidžiant su drėgnu smėliu („kepa“ sausainius, bokštelių, pyragėlius ir t. t.); 1.1.4. minkant ir kočiojant tešlą iš miltų; vėliau iš miltų ir priedų (ryžių, žirnių, pupelių, valgomųjų dažu, ...); iš jos formelėmis išspaudžiant sausainius, sausainius lipdant rankomis; 1.1.5. žaidžiant su šiltu ir šaltu vandeniu: įkišant ir ištraukiant iš vandens rankas, pirmyn ir atgal stumiant vandenį; 1.1.6. žaidžiant vandenyje su įvairaus dydžio vandenį sugeriančiais daiktais: stebint, kaip nuo jų nebėga vanduo, kaip jie keičia savo dydį ir formą (kempinės, popierius); 1.1.7. žaidžiant su sniegu: darant sniego gniūžtes, lipdant sniego senį, tirpinant sniegą ir ledą šiltame vandenyje ir stebint vandens temperatūros kaitą; 1.1.8. ieškant paslėpto daikto: vandenyje, smėlyje, ryžiuose, makaronuose, gilėse, sagose, kankorėžiuose, ... (slepiami daiktai turi būti kontrastingi savo forma, spalva, faktūra, vėliau slepiami ne tokie kontrastingi daiktai); tarp „Stebuklingame maišelyje“ paslėptų dviejų skirtingų daiktų (daiktas slepiamas vaikui matant ir pasakius jo pavadinimą), vėliau tarp paslėptų trijų skirtingų daiktų (daiktas slepiamas vaikui nematant, tik pasakius jo pavadinimą).</p>
	<p>1.2 Koordinuoti rankų ir akių judesius manipuluojant daiktais</p>	<p>1.2 Lavinama akių ir rankų koordinacija bei smulkioji motorika: 1.2.1. išimant, vėliau įdedant daiktus iš dėžės po vieną, vedančiąja ranka; numaunant nuo strypo, vėliau užmaunant plastikinius žiedus; 1.2.2. įdedant vieną, vėliau keturis puodelius į lėkštutę, kai puodeliui skirta vieta pažymėta; 1.2.3. nuimant, vėliau uždedant dėžutės dangtelį (dėžutės – popierinės, metalinės, medinės pintos, nuo didžiausių iki mažiausių); 1.2.4. išpilant, vėliau surenkant smulkus birius daiktus (makaronus, pupeles, sagas, ...); 1.2.5. suveriant karolius ant virvutės, vėliau ant storo siūlo; 1.2.6. užsukant plastmasinio buteliuko dangtelį, vėliau užsukant veržlę; 1.2.7. kaišant didelius, vėliau mažiukus kištukus į lentoje esančias skylutes, vėliau kaišant kištukus horizontalia (iš kairės į dešinę), vertikalia (iš viršaus į apačią), įstriža (iš viršaus į apačią) linijomis, vėliausiai kaišant kištukus kvadratu, apskritimu; 1.2.8. segant 1, 2, 3 ir t. t. skalbinių segtukus ant kieto kartono vedančiąja ranka, vedančiosios rankos kartono lapo pusėje, vėliau segant 1, 2, 3 ir t. t. skalbinių segtukus kartono lapo priešpriešinėse pusėse, vėliausiai segant skalbinių segtukus pažymėtose vietose; segant skalbinių segtukus į dėžutės kraštus, ant horizontaliai ištemptos virvės, vėliau prisegant sulenktus popieriaus lapus.</p>

<p>1.3. Atpažinti artimiausioje aplinkoje esančių daiktų formas, dydį</p>	<p>1.3 Lavinamas regimasis suvokimas: 1.3.1. grupuojant daiktus į didelius ir mažus, liečiant pirštais, vėliau daiktus grupuoja užrištomis akimis; 1.3.2. dedant skritulį, kvadratą, trikampį į išpjovą, neakcentuojant figūrų pavadinimų; 1.3.3. dedant du „kiaušinius“ į dviejų dalių kiaušinių dėklą, 4 „kiaušinius“ – į 4 dalių kiaušinių dėklą, 10 „kiaušinių“ – į 10 dalių kiaušinių dėklą; 1.3.4. dedant į dėžutę rutulį, kubą, trikampį, kai dėžutėje yra po vieną atitinkamos formos išpjovą, vėliau dedant po dvi figūras, kai dėžutėje yra po dvi atitinkamos formos išpjovas, vėliausiai dedant į dėžutę po vieną figūrą, kai dėžutėje yra po tris skirtingos formos išpjovas (veiksmus kartoja su kitomis formomis); 1.3.5. dedant konkretaus daikto formą į išpjovą (obuolį, grybą, šunį, ...); 1.3.6. iš kubelių sudedant traukinuką, statant bokštelį; dedant dažnai matomų ir žinomų daiktų dėlionės iš 2, vėliau 3, vėliau 4 ir t. t. dalių.</p>
<p>1.4. Išgirsti artimiausioje aplinkoje sklaidžiamus garsus</p>	<p>1.4. Lavinamas klausos suvokimas: 1.4.1. ieškant garsą sklaidžiančio daikto (garsą sklaidžiantis daiktas yra ties ausies vidurio linija ir skamba 3-5 sekundes), vėliau ieškant akimis ar galvos pasukimu, kai skambantis daiktas nuleidžiamas žemyn ir skamba peties ir juosmens lygyje. Ieškant skambančių daiktų, esančių vaiko vidurio linijoje, ausies lygyje (2-3 skamba vienas garsas, po to skamba kitas garsas), vėliau ieškant garsą sklaidžiančio daikto, kuris keičia skambėjimo vietą (akių, ausies, juosmens lygyje, ties vidurio linija, kairėje ar dešinėje pusėje). 1.4.2. klausantis, vėliau skiriant naminių gyvūnų garsus; buitinius garsus: tiksni laikrodis, skamba žadintuvas, telefonas; gamtoje girdimus garsus: paukščių čiulbėjimas, bičių dūzgimas, medžių ošimas, lapų šnarėjimas; gatvėje girdimus garsus: važiuoja automobilis, greitosios pagalbos sirena, lėktuvo ūžimas; muzikos instrumentų skambesio: pianino, būgno, metalofono; pasigamintų muzikos instrumentų garsus (būgnas – dėžutė ir pieštukas, barškutis – žirniai plastmasiniame butelyje, varpas – šaukštelis stiklinėje, vėliau klausantis magnetofono juostoje esančių garsų, parodant garsus sklaidžiančius daiktus paveikslėlyje; vaikiškų ritmiškų eilėraščių; žaidžiant žaidimus: „Telefonas“, „Šilta-šalta“, „Grojanti skrynelė“.</p>

	1.5. Gebėti atskirti turinčius maisto produktus, daiktus pagal skonį, skleidžiamus kvapus	1.5. Skonio ir kvapų pajutimas: 1.5.1. ragaujant skirti: saldu-sūru, kartu-rūgštu; cukrų, druską iš kitų maisto produktų pagal skonį; saldu, sūru, kartu, rūgštu iš dviejų maisto produktų, kai vaikas mato maistą; „saldu-sūru“, „rūgštu-kartu“ iš dviejų maisto produktų, kai vaikas nemato maisto; 1.5.2. sugrupuojant „saldžius-sūrius“, „karčius-rūgščius“ maisto produktus; 1.5.3. atrenkant „aštrų“ skonį turinčius maisto produktus: svogūnas, česnakas; malonų kvapą turintys (skleidžiantys) daiktai: apelsinas, citrina, mėtos, cinamonas, šviežia duona, šviežia bandelė; kvepiantys tualetų reikmenys: muilas, šampūnas, kremas; kvepiančios vaistažolės: ramunėlės, mėtos, įvairūs kvepiantys smilkalai: nemalonų kvapą skleidžiantys daiktai: actas, amoniakas, sugedęs kiaušinis.
2. Rankų darbai		
Darbai iš popieriaus		
Norėti pažinti popieriaus pritaikymą kasdienėje aplinkoje	2.1. Skirti popierių kaip medžiagą, žinoti jo savybes	2.1 Suteikiama žinių apie popierių ir jo savybes: 2.1.2. supažindinant su popieriaus gamyba bei naudojimo galimybėmis; glamžant storą – ploną, švelnų – šiurkštų, lygų – gruoblėtą, permatomą – nepermatomą, sugeriantį vandenį – čėžantį, ...; 2.1.3. manipuluojant suglamžyto popieriaus gniužulais: kišant į plastikinius butelius, plastmasinius maišelius, ...; 2.1.4. lyginant suglamžytą popierių; mėtant popieriaus gniužulus į taikinį, į aukštį, į tolį nurodyta kryptimi. Suteikiama žinių apie darbo vietą, saugaus elgesio taisykles.
Pasitikėti savo gebėjimu atlikti rankų darbus iš popieriaus	2.2. Gebėti lankstyti ir plėšyti popierių	2.2 Lavinamas gebėjimas lankstyti ir plėšyti popierių: 2.2.1. lenkiant popieriaus lapo kampą, popieriaus lapą per pusę tiesia ir įstriža linijomis (skarelė, knygutė), popierių į keturias dalis tiesiomis linijomis, popierių į keturias dalis įstrižomis linijomis; 2.2.2. plėšiant popierių pagal lenkimo linijas; 2.2.3. atlenkiant kampą iki priešingo kampo; 2.2.4. prilenkiant kampą prie vidurio linijos; 2.2.5. įlenkiant kampučius į vidų; 2.2.6. lenkiant skritulio, lygiašonio trikampio formos lapą į dvi, keturias dalis; 2.2.7. lankstymo būdu surandant kvadrato centrą; 2.2.8. lankstant tą patį popieriaus lapą į centrą ar klostelę; 2.2.9. plėšiant popierių bet kaip, gabalėliais, juostelėmis, apvalinant kampus, vingiuotai, ..

Pasitikėti savo gebėjimu atlikti rankų darbus iš popieriaus	<p>2.3. Gebėti iškirpti paveikslėlį arba konkretų daiktą</p> <p>2.4. Gebėti suklijuoti ir priklijuoti</p>	<p>2.3 Lavinamas gebėjimas kirpti žirkklėmis:</p> <p>2.3.1. renkant trapius daiktus pirštais (trapūs sausainiai, traškučiai ir t. t.);</p> <p>2.3.2. renkant pincetu porolono kvadratėlius, vatos gumulėlius, razinas, 5–6 cm ilgio storus siūlo galus;</p> <p>2.3.3. supažindinant su žirkklėmis, jų naudojimo galimybėmis ir saugaus elgesio taisyklėmis;</p> <p>2.3.4. mokantis taisyklingai paimti ir laikyti žirkles;</p> <p>2.3.5. imituojant žirkklėmis kirpimo judesį; įkerpant popierių;</p> <p>2.3.6. karpant popierių juostelėmis, vėliau spirale pagal nupieštus kontūrus;</p> <p>2.3.7. iškerpant geometrines figūras: kvadratą, trikampį, skritulį; apvalinant vieną, du, tris kampus; iškerpant paveikslėlį, iš paveikslėlio konkretų daiktą.</p> <p>2.4 Lavinamas gebėjimas klijuoti:</p> <p>2.4.1. supažindinant su klijais, jų rūšimis, pritaikymo galimybėmis;</p> <p>2.4.2. supažindinant su saugaus elgesio taisyklėmis;</p> <p>2.4.3. mokant suklijuoja ir priklijuoja juostų galus, popieriaus lapą ant kontūru pažymėtos vietos.</p>
Norėti kurti ir konstruoti, siekti estetinio aplinkos apipavidalinimo	2.5. Gebėti atlikti kūrybinius darbus iš popieriaus	<p>2.5 Darbelių gaminimas iš popieriaus:</p> <p>2.5.1. aplikuojant (daiktinė, siužetinė, ornamentinė, šriftinė ir kt. aplikacija, dekupažas);</p> <p>2.5.2. lankstant lengvus darbelius iš popieriaus;</p> <p>2.5.3. gaminant mišrios technikos darbelius (lankstiniai puošiami priklijuojant karpinius, lankstiniai suklijuojami tarpusavyje ir kt.).</p>
3. Darbėliai iš plastinės medžiagos		
Norėti pažinti plastinių medžiagų taikymą kasdienėje aplinkoje	3.1. Skirti plastinę medžiagą, žinoti jos savybes	<p>3.1 Suteikiama žinių apie plastines medžiagas:</p> <p>3.1.1. supažindinant su: plastilino, modelino ir molio savybėmis (apimtimi, spalva, plastiškumu) bei naudojimo galimybėmis; su plastinės medžiagos gamyba ir ištekliais; įrankiais šioms medžiagoms pjaustyti (peilis, steka); minkant plastiliną, modeliną ir molį; dalijant plastilino, modelino ir molio gabalus į mažesnius gabalėlius (jų dydis ir forma neakcentuojami).</p> <p>3.1.2. Suteikiama žinių apie darbo vietą ir saugaus elgesio taisykles.</p>
Pasitikėti savo gebėjimu atlikti rankų darbus iš plastinės medžiagos	3.2. Gebėti lipdyti geometrines figūras	<p>3.2 Lavinamas gebėjimas lipdyti geometrines figūras:</p> <p>3.2.1. paruošiant plastinę medžiagą lipdyti;</p> <p>3.2.2. tyrinėjant geometrinius kūnus;</p> <p>3.2.3. lipdant apvalių formų geometrinius kūnus: tiesiais plaštakų judesiais – ritinys; tiesiais plaštakų judesiais spaudžiant lipdinį vidinėmis arba išorinėmis delnų pusėmis ir padaužant storesnį galą į</p>

		lipdymo lentelę – kūgis; sukamaisiais plaštakų judesiais laikant lipdinį delno vidury – rutulys; suplojant rutulį tarp delnų – skritulys; sukamaisiais plaštakų judesiais, spaudžiant lipdinį vidinėmis ir išorinėmis delnų pusėmis – elipsoidas; 3.2.4. lipdant geometrinius kampuotų formų kūnus: stačiakampį gretasienį, kubą, keturkampę piramidę, trikampę piramidę ir t. t.
Norėti kurti ir konstruoti, siekti estetiškai apipavidalinti aplinką	3.3. Gebėti atlikti kūrybinius darbus iš plastinių medžiagų	3.3 Darbelių gaminimas iš plastinių medžiagų: 3.3.1. lipdant indus: įgaubtinis lipdymas (lėkštė, ...), juostinis lipdymas (vazonas, pieštukų indelis, ...), apskritaeigis (virvelinis) lipdymas (gėlių vaza, dubenėlis, ...); 3.3.2. atliekant konstrukcinį lipdymą: iš vienodos formos, bet skirtingo dydžio detalių (senis besmegenis, lėlė linguolėlė, ...), iš skirtingos formos detalių (žmogeliukas, katė, ...), iš apvalių ir kampuotų formų detalių (namas, kėdė, ...); 3.3.3. lipdant mozaikinę aplikaciją ant stiklo, plastmasinių plokštelių (naudoja iliustracijas); 3.3.4. lipdant plokščias formas, susidedančias iš atskirų dalių; 3.3.5. lipdant reljefą: vaizdo kontūrą įrėžia į plokštumą, padengtą plastine medžiaga; 3.3.6. lipdant iškilųjį reljefą (medaliai, žymekliai, ...).
4. Darbeliai iš gamtinės medžiagos ir buitinių atliekų		
Norėti pažinti gamtinių medžiagų ir buitinių atliekų pritaikymą kasdienėje aplinkoje	4.1. Mokėti rinkti ir pasiruošti gamtinę medžiagą ir buitines atliekas	4.1 Suteikiama žinių apie gamtines medžiagas ir buitines atliekas: 4.1.1. supažindinant, kas yra gamtinė medžiaga ir buitinės atliekos, aiškinant jų naudojimo galimybes; 4.1.2. renkant, atpažįstant ir rūšiuojant gamtinę medžiagą pagal formą, spalvą, paviršiaus ypatumus (išvykos į gamtą); 4.1.3. renkant, atpažįstant ir rūšiuojant buitines atliekas; 4.1.4. mokant tinkamai utilizuoti buitines atliekas (tvarkant mokyklos aplinką, gyvenamąsias patalpas, ...). Suteikiama žinių apie darbo vietą ir saugaus elgesio taisykles.
Mokėti atpažinti gamtoje esančias formas	4.2. Gebėti lyginti ir analizuoti gamtoje esančias formas	4.2 Lyginamos ir analizuojamos gaminamų darbelių ir jiems naudojamų gamtinių medžiagų ir buitinių atliekų formos.
Norėti kurti ir konstruoti, siekti estetiškai apipavidalinti aplinką	4.3. Gebėti skirti tekstilės gaminius ir išmanyti jų savybes	4.3 Darbelių gaminimas iš gamtinių medžiagų ir buitinių atliekų: 4.3.1. atliekant plokštuminį konstravimą: kilimėlius, mozaikas, atvirukus, paveikslėlius, aplikacijas iš nendrių, žolelių, vytelių, išdžiovintų lapų, žiedlapių, šiaudelių, sagų, plastmasinių dangtelių karoliukų ir kt.;

aplinką.		4.3.2. atliekant erdvinį konstravimą, kai: plastinė medžiaga naudojama kaip jungiamoji; dirbinio detalės susmeigiamos į plastinę medžiagą; plastinė medžiaga naudojama kaip dekoratyvinė; dirbinio detalės suveriamos; dirbinio detalės surišamos; dirbinio detalės suklijuojamos klijais ar sujungiamos kitais būdais.
5. Darbeliai iš tekstilės		
Norėti pažinti tekstilės gaminių pritaikymą kasdienėje aplinkoje.	5.1. Gebėti skirti tekstilės gaminius ir išmanyti jų savybes	5.1 Suteikiama žinių apie tekstilę, siūlus ir jų savybes: 5.1.1. supažindinant su tekstilės gaminių įvairove, jų gamybos medžiagomis; 5.1.2. supažindinant su siūlų savybėmis (lankstumu, stiprumu, spalva, storiu, ...), skirtingų siūlų rūšių paskirtimi ir naudojimo galimybėmis; 5.1.3. traukiant siūlą pro dėžutėje esančią skylę, kai matomas siūlo galas; 5.1.4. ardant storų siūlų megztinį, kai jis sukarpytas kvadratais ir matomas siūlo galas; ardant vientisą storų siūlų, vidutinio storumo ir plonų siūlų megztinį, kai matomas siūlo galas; ardant retą, grubų lininį audinį, kai jis sukarpytas kvadratais, vėliau ardant retą, grubų vientisą lininį audinį; vyniojant storus siūlus ant kartoninės lentelės (lentelėje turi būti padarytos įpjovos, kad siūlas nenuslystų); 5.1.5. varstant storus siūlus, kartone išmušus skylutes; varstant vidutinio storumo siūlus; varstant vidutinio storumo siūlus, jungiant dvi detales. 5.1.6. Suteikiama žinių apie darbo vietą ir saugaus elgesio taisykles.
Pasitikėti savo gebėjimu atlikti rankų darbus iš tekstilės	5.2. Gebėti vyti ir pinti 5.3. Gebėti rišti mazgus	5.2. Lavinamas gebėjimas vyti virveles ir pinti kaseles 5.3. Lavinamas gebėjimas rišti ir vynioti: 5.3.1. rišant paprastą mazgą, tikrą mazgą, naudojant rėmelį; 5.3.2. rišant batus, skareleles, kaspinus; 5.3.3. vyniojant siūlus į kamuolį; 5.3.4. apvyniojant pagaliuką, kartono ar faneros rėmelį; 5.3.5. apvyniojant skrituliuką su kiauryme viduje, klostant gijas vieną šalia kitos (kutas, bumbulas, suvenyrinė lėlytė, ..).
Norėti kurti ir konstruoti, siekti estetiškai apipavidalinti aplinką	5.5 Gebėti atlikti kūrybinius darbus iš tekstilės	5.5 Darbelių gaminimas iš siūlų: 5.5.1. gaminant iš vieno siūlo kamuoliuko (obuolys, kaktusas, ...), iš dviejų, trijų siūlų kamuoliukų (pelytė, žmogutis, ...); 5.5.2. apvyniojant ruošinį siūlu bet kaip (galima apvynioti balioną, popieriaus gumulėlį, kartono rėmelį, pagaliuką,...); 5.5.3. aplikuojuant storais siūlais.

2.2. DAILĖ

Tikslas – ugdyti meninius ir estetinius mokinių gebėjimus dailės priemonėmis.

Uždaviniai:

1. Turtinti emocinę mokinių patirtį.
2. Kaupti meno kūrinių estetinio suvokimo patirtis.
3. Lavinti gebėjimus reikšti savo sumanymus dailės priemonėmis.
4. Drąsiai eksperimentuoti, išmėginant tradicines dailės raiškos priemones.
5. Kaupti informaciją apie aplinkinį pasaulį.

Struktūra.

Programą sudaro šios sritys: dailės raiška, dailės raiškos ir dailės kūrinių stebėjimas ir vertinimas, dailės raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.

Mokinių pasiekimai		Ugdymo gairės
Nuostatos	Žinios ir gebėjimai	
1. Dailės raiška		
Taupiai naudoti turimus išteklius	1.1. Skirti ir atpažinti šias raiškos priemones: flomasterius, pieštukus, spaudus, kreideles ir kt.	1.1. Mokiniai susipažįsta su dailės raiškos priemonėmis. Mokytojas kalba apie jų taupymą. Mokiniai apžiūri vienas kito priemones ir jas pavadina.
Rūpintis savo saugumu. Ugdytis tvarkingo darbo įgūdžius	1.2.1 Nesusižeisti kerpančiais, dirbant su kitais pavojingais reikmenimis	1.2. Mokytojas skatina saugiai dirbti su pieštukais, plunksnomis, žirkklėmis ir kitais pavojingais reikmenimis. Primena, kad reikia dirbti ramiai ir tvarkingai, nemosikuoti rankomis. Pamokos pabaigoje sutvarkyti savo kūrybos reikmenis ir darbo vietą.

Domėtis piešimo procesu	1.3. Gebėti keverzoti: dėti atspaudus kūno dalimis; išlaikyti rankoje piešimo priemones; jausti popieriaus faktūrą; piešiant, skleisti neartikuluojamus garsus.	1.3. Mokiniai nevalingais judesiais atsitiktinai keverzoja pirštu. Nkontroliuojamai keverzoja pirštu ir pastebi, kad jų „nekontroliuojama“ ranka piešia; mokytojo padedami deda atspaudus delniuku, pirštukų galais, krumpliais, kojų pėdomis, alkūnėmis (jei vaikui priimtina); „piešia“ pieštuku, flomasteriu, kreidelėmis, porolono gabalėliais, vata, stikliniais rutuliukais ant popieriaus, stiklo, lentelės; teisingai laiko pieštuką, teptuką, flomasterį ir kitas piešimo priemones; liečia įvairios faktūros popierių; mokytojas kalba su ugdytiniu apie jo atliekamą veiklą.
Norėti ieškoti naujų kūrybos būdų	1.4. Gebėti piešti linijas, štrichuoti	1.4. Mokiniai nevalingai piešia linijas (ilgas ir trumpas, storas ir plonas, trūkinėjančias). Mokytojas moko, kaip dėlioti taškelius, apvedžioti, brėžti per juos, brėžti laužtines. Mokiniai piešia tiesias, horizontalias, vertikalias, pasviras, vingiuotas, lenktas linijas, atviras ir uždaras laužtines, štrichuoja.
Ižvelgti grožį gamtoje	1.5. Ieškoti ir pastebėti gamtoje linijų įvairovę	1.5. Mokytojas su mokiniais vyksta į gamtą, kad galėtų stebėti metų laikų požymius, daiktų formas, spalvas. Mokiniai skatinami piešti flomasteriais, įvairaus storio, ilgio, plonėjančiomis, tiesiomis, lenktomis linijomis. Raginami sukurti ornamentą popieriuje iš taškelių, brūkšnelių, tiesių, vingiuotų, laužtinių linijų, piešti linijas keliais pieštukais vienu metu.
Palankiai vertinti savo kūrinius	1.6. Piešti linijinį piešinį	1.6. Mokytojas mokiniams parodo, kaip piešti linijinį piešinį akvarelės (guašo) dažais. Pasiūlo dėti dėmes (popierių sulenkus, prispaudus, taškyti, spausdinti įvairias linijas), piešti ant sauso ir šlapio, balto ar spalvoto, suglamžyto popieriaus.
Siekti išreikšti savo jausmus ir mintis kūryba.	1.7. Gebėti dėti dėmes ant popieriaus, lieti ant šlapio popieriaus, pūsti šiaudeliu	1.7. Mokiniai valingai ar nevalingai deda dėmes ant sauso, šlapio popieriaus. Dėmes pučia šiaudeliu. Dėmėms pripiešia rankas ir kojas linijų pavidalu.
Domėtis aplinkos	1.8. Gebėti skirti ir pavadinti	1.8. Mokytojas su mokiniais aptaria pagrindines spalvas (raudona, geltona, mėlyna). Mokiniai mokomi išgauti įvairių spalvų, jas maišant – raudona + geltona = oranžinė; mėlyna + geltona = žalia; raudona +

daiktų spalvomis.	spalvas.	mėlyna = violetinė; mėlyna + balta = melsva; raudona + balta = rausva. Siūlo pažaisti pratimų spalvoms pažinti ir pavadinti. Mokiniai žaidžia su spalvotais pieštukais: į vieną krūvelę atrenka šviesių, į kitą – tamsių spalvų pieštukus, žaidžia „spalvų parduotuvę“ su kaladėlėmis, geometrinėmis figūrėlėmis, „sandėliuoja“ spalvas, žaislus, konstrukcinę medžiagą.
Naudotis IKT, būti smalsiam ir ieškoti informacijos	1.9. Rasti piešimo programas, reikalingą informaciją apie dailės kūrinius, dailininkus, muziejus	1.9. Mokiniai susipažįsta su spalvomis, mokosi spalvinti, piešti, lieti spalvas, susipažinti su šriftu, dailės šedevrais, kurti atvirukus įvairiomis dailės technikomis, rasti informacijos apie dailės kūrinius, technikas, dailininkus, muziejus ir t. t. Mokytojas gali naudoti informacinės kompiuterinės technologijos programėles „TuxPaint“, „Microsoft Paint“, „Drawingfor Children“ ir kt.
Stengtis tinkamai atlikti darbus	1.10. Spalvinti kontūrą įvairiomis priemonėmis ir būdais	1.10. Mokiniam aiškinama, kaip spalvinti kontūrą, kaip jį užpildyti taškeliais, brūkšneliais. Kaip laikantis piešinio kontūro, brūkšnelių krypties spalvinti piešinį spalvotais pieštukais. Primenama, kad nereiktų spausti pieštuko. Aptariama, kaip spalvinti sužetinį piešinį gvašu, kreidelėmis, flomasteriais, pieštukais.
Domėtis meninės raiškos galimybėmis	1.11. Gebėti skirti šiltas ir šaltas, linksmas ir liūdnas spalvas bei jomis piešti	1.11. Mokiniai stengiasi skirti šiltas ir šaltas spalvas, liūdnas ir linksmas spalvas, suprasti jų emocinį atspalvį. Mokytojas primena, kad linksmos būna šviesios, o liūdnos – tamsios spalvos, pasiūlo piešti šiltomis ir šaltomis, liūdnomis ir linksmomis spalvomis. Rekomenduoja vieną lapą spalvinti šiltomis linksmomis, kitą – šaltomis (liūdnomis) spalvomis. Mokytojas ragina derinti šiltas ir šaltas spalvas, teisingai išdėstyti elementus popieriaus lape. Mokytojas primena, kad kontūrą galima spalvinti vienos krypties įvairiai pasvirusiomis linijomis, siūlo paisyti kontūrų ribų, primena, kad nereiktų palikti nenuspalvintų vietų. Mokiniai toliau piešia įvairiomis priemonėmis, maišo spalvas, piešia linijinį piešinį teptuku akvarelės, gvašo dažais. Piešia ant sauso, drėgno, suglamžyto, balto ar spalvoto popieriaus.
Siekti kūryboje išreikšti savo jausmus ir mintis.	1.12. Piešti gvašu ir akvarele	1.12. Teptuku ir gvašu paprasčiausiai tepami potėpiai. Rekomenduojama piešti pasirinkta tema vienos spalvos dažais taškeliais, trumpais brūkšneliais, įvairiomis linijomis. Mokiniai maišo spalvas ir taip siekia išgauti atspalvius. Derindami pagrindines spalvas, perteikia šiltų ir šaltų spalvų nuotaiką. Mokiniai stengiasi atkurti piešinyje tai, ką jie yra matę.
Taupiai	1.13. Gebėti	1.13. Mokiniai išidėmi komponavimo taisykles: jungdami detales į visumą, stengiasi įkomponuoti

naudoti turimus išteklius	komponuoti piešinį	piešinį lape. Prisimena, kad arti esančių objektų spalva ryški, o tolstančių – blanksta. Piešia, vadovaudamiesi simetrijos, pagalbinės linijos taisyklėmis.
Laikytis saugaus elgesio taisyklių.	1.14. Gaminti iš popieriaus detales aplikacijai	1.14. Mokytojas iliustruoja, kaip gaminti aplikacijos detales (kirpti, lamdyti, badyti, plėšyti), dirbti su popieriumi (lenkti lapą per pusę, ketvirčiais, įstrižai, lenkimo linijas prispausti ranka, plėšyti, lamdyti).
Ugdytis tvarkingo darbo įgūdžius	1.15. Gebėti manipuluoti įvairiomis meninės raiškos priemonėmis	1.15. Mokiniai bado popierių yla (teisingai laiko ylą, praduria popierių yla, išbado nupieštą kontūrą). Kerpa žirkėmis (laiko rankose žirkles, vieną kartą įkerpa popierių, daug kartų įkerpa popierių, kerpa plačią juostą skersai, kerpa pagal liniją, kvadrata, stačiakampį kerpa įstrižai, iš kvadrato iškerpa skritulį, iš stačiakampio iškerpa ovalą, nukerpa kampelius, kerpa pagal kontūrą, iš popieriaus, perlenkto per pusę, kerpa simetrines formas, kerpa medžiagą, odą). Mokytojas pasakoja, kaip komponuoti įvairaus dydžio aplikacijos elementus iškirpti iš spalvoto popieriaus, išdėstyti lape ir priklijuoti, kitas detales pripiešti.
Norėti ieškoti naujų kūrybos būdų.	1.16. Piešti ir spalvinti raides bei skaičius	1.16. Mokiniai raidžių ir skaičių kontūrą apvedžioja tamsiu arba spalvotu pieštuku, po to nuspalvina. Mokiniais dirbant, mokytojas prašo pasakyti, kokią raidę ar skaičių mokinys spalvina. Pabaigę darbus, mokiniai pavadina savo draugų nuspalvintas raides ir skaičius, apskaičiuoja, prisimena kitas nespalvintas raides.
Skirti ir piešti geometrines figūras.	1.17. Gebėti komponuoti ornamentą	1.17. Mokiniai, mokytojo padedami, languotame popieriuje, vienoje eilutėje piešia ritmišką geometrinių elementų kartojimąsi. Mokytojas paryškina eilutę ir stebi, kaip mokiniams sekasi. Jei reikia, pakoreguoja darbą.
	1.18. Gebėti sudaryti ornamentą vienoje eilėje	1.18. Mokiniai vienoje linijoje piešia augalinį ar geometrinių ornamentą iš vieno besikartojančio elemento (kvadrato ir skritulio trafaretuose), ornamentą iš duotų 2–3 nesudėtingų elementų. Piešia languotą, dryžuotą staltiesę iš įvairių linijų. Piešia ornamentu ant drabužių trafaretų, štampuodami teptuku ir guašo dažais.
	1.19. Sudaryti geometrinių ornamentą juostoje, kvadrato, apskritime	1.19. Sudaro geometrinių ornamentą kvadrato (kvadratas piešiamas pagal atramos taškus). Nubrėžia jame įstrižaines, trikampių nuspalvina skirtingomis spalvomis. Sudaro geometrinių ornamentą apskritime (skritulio trafaretai), apskritimą dalija į keturias dalis, nuspalvina dviem–keturiomis skirtingomis spalvomis. Visas figūras puošia ritminiu ornamentu.

	<p>1.20. Gebėti komponuoti abstrakčių motyvų ornamentą</p> <p>1.21. Trikampyje ir rombe sudaryti ornamentus</p> <p>1.22. Gebėti piešti dekoratyvinius ornamentus</p> <p>1.23. Naudoti įvairias piešimo technikas (monotipija, koliažas, grotąžas)</p> <p>1.24. Gebėti pavadinti geometrines figūras</p> <p>1.25. Gebėti piešti geometrines figūras</p>	<p>1.20. Mokytojas popieriuje pažymi, kaip komponuoti abstrakčių motyvų ornamentą iš ritmiškai pasikartojančių vieno dviejų elementų: įvairių linijų, taškelių, brūkšnelių.</p> <p>1.21. Mokiniai siekia trikampyje ir rombe elementus simetriškai išdėstyti centre, kraštuose ir šitaip užpildyti visą formą. Ornamentą piešti įvairiais elementais, juos lygiai užtepant, derinant spalvas.</p> <p>1.22. Mokiniai piešia dekoratyvinius ornamentus ant buities daiktų, darbelių, kvietimų, šventinių atvirukų, plakatų. Mokytojas skatina piešti ornamentą tarp dviejų linijų, rate, kvadrato, trikampyje. Ragina štampuoti gamtinėmis medžiagomis, buitinais objektais. Siūlo piešti naudojant atspaudus, augalinius motyvus.</p> <p>1.23. Mokytojas pasakoja mokiniams, kas yra monotipija, koliažas, grotąžas. Rodo jų pavyzdžius. Mokiniai piešia monotipijos technika tapoma vienoje lapo pusėje, o, suglaudus abi puses per lenkimo liniją, gaunamas vaizdas kitoje lapo pusėje. Koliažo technika – prie pagrindo lipdoma popieriaus, audinio ir piešiama ar tapoma. Grotąžo technika – lapą nuspalvinti įvairiaspalvėmis kreidelėmis (galima ir viena spalva). Paskui visą lapą nudažyti juodu gvašu tik be vandens. Kai viskas nudžiūna, paimti, pvz., virbalą, nerašantį tušinuką ar dar ką nors smailaus, ir braižyti lape piešinį. Mokiniai piešia įvairiomis temomis.</p> <p>1.24. Mokytojas padeda pažinti ir parodyti pagrindines geometrines figūras, jas liečiant, apčiuopinėjant; naudodamas trafaretus, padeda prisiminti jų pavadinimus: keturkampis, apskritimas, trikampis; ieškoti ir skirti geometrinių formų daiktų aplinkoje; skatina skirti skritulį ir apskritimą.</p> <p>1.25. Mokytojas padeda piešti keturkampį, apskritimą, ovalą, trikampį (naudojant trafaretus, apibrėžiant daiktus, apvedžiojant jau nupieštus, jungiant atraminius taškelius). Jas spalvinti pieštukais, flomasteriais, gvašu pasirinktomis šiltomis ar šaltomis spalvomis.</p>
--	--	---

Palankiai vertinti savo kūrybą	<p>1.26. Stengtis nupiešti žmogų (galvakoji)</p> <p>1.27. Gebėti nupiešti žmogų (iš geometrinių figūrų)</p> <p>1.28. Gebėti išdėstyti piešiamus daiktus popieriaus lape</p> <p>1.29. Gebėti perteikti konkrečiam daiktui būdingas savybes</p> <p>1.30. Vadovaujant mokytojui, analizuoti vaizduojamąjį objektą</p> <p>1.31. Piešti žmogų iš natūros</p>	<p>1.26. Piešti žmogų (galvakoji).</p> <p>1.27. Mokiniai, mokytojo padedami, susidėlioja žmogų iš geometrinių figūrų, jį piešia. Mokytojas skatina stebint natūrą perteikti geometrinių figūrų ypatumus, spalvas. Ragina neužmiršti nupiešti visas detales.</p> <p>1.28. Mokytojas parodo vaikams, kaip taisyklingai išdėstyti vaizduojamus daiktus popieriaus lape, kaip piešti stambiu planu lapo viduryje. Primena, kad piešinys nebūtų per mažas ar per didelis, pratina mokinius visą lapą užpildyti piešiniu, skatina atidžiai spalvinti piešinį, laikantis kontūrų. Toliau įtvirtina sąvokas: kairėje, dešinėje, viršuje, apačioje, viduryje. Skatina skirti ir pavadinti daiktų formas.</p> <p>1.29. Mokytojas toliau skatina ugdytis modelio stebėjimo įgūdžius: stebėti ir nupiešti būdingą daikto formą, prašo mokinių paaiškinti piešimo seką, piešiant modelį, pirmiausia pavaizduoti visumą, paskui detales; piešti įvairių formų daiktus, perteikiant jų būdingas savybes; piešiant simetriškus daiktus, pratina naudoti ašinę liniją.</p> <p>1.30. Mokiniai, padedami mokytojo, primityviai analizuoja piešiamą daiktą – pasako jo formą (stačiakampė, apvali, trikampė), aptaria spalvą, atranda sudėtinės daikto dalis. Mokytojas supažindina mokinius su daikto sumažėjimu perspektyvoje, ragina mokinius, piešiant daiktą, atkreipti dėmesį į tai, kas svarbiausia. Skatina pastebėti savo piešinio trūkumus ir tai, kas gerai atlikta.</p> <p>1.31. Mokytojas su mokiniais aptaria, kaip piešti žmogų iš natūros – pradėti nuo visumos, paskui gilintis į detales. Padeda išskirstyti struktūriškai – viršutinė kūno dalis (galva), vidurinė (kūnas), apatinė (galūnės). Skatina analizuoti sudėtinės kūno dalių detales – galvą (akys, nosis, burna, ausys, plaukai), kūno formą (stačiakampė arba apvali), galūnes (jų dydis ir skaičius).</p>
2. Dailės raiškos ir dailės kūrinių stebėjimas ir vertinimas		
Domėtis daile ir palankiai	2.1. Lyginti objektus	2.1. Mokytojas skatina vaikus rasti, pažinti, skirti ir pavadinti knygučių iliustracijose daiktus, gyvūnus, augalus, pažįstamus iš artimiausios aplinkos. Pasiūlo lyginti daiktus pagal formą, spalvą, dydį, padėti

vertinti savo, draugų ir dailininkų kūrybą	ilustracijose	erdvėje. Supažindina su ikimokyklinio amžiaus vaikų knygučių pasakų iliustracijomis.
Kalbėti drąsiai ir pasitikėti savo jėgomis	2.2. Vartojant paprastas dailės sąvokas, elementariai įvertinti paveikslą estetiniu požiūriu	2.2. Mokytojas kalbasi su mokiniais apie paveiksluose pavaizduotus metų laikus. Mokiniai pasakoja paveikslo turinį, pasako, kaip išsidėstę veikėjai paveiksle, nusako jų emocijas, išvardija ir palygina juos. Mokytojas primena, kad reikia paminėti kitus paveikslo objektus, neužmiršti užsiminti apie paveikslo spalvų derinimą. Mokiniai atsako į mokytojo užduotus klausimus apie paveikslą, pasako, kas jame labiausiai patiko, kodėl. Mokiniai skatinami domėtis daile, elementariai estetiškai vertinti.
Grožėtis dailininkų kūryba. Pastebėti estetinius reiškinius artimiausioje aplinkoje.	2.3. Palyginti svarbiausius artimiausios aplinkos gamtos, kultūros ir dailės paminklų bruožus	2.3. Mokytojas su mokiniais aptaria tautodailės kūrinių (koplytėlių, kryžių, kaukių, verbų, margučių, audinių raštų, keramikos dirbinių) vertingumą ir menines savybes (spalvas, simbolius, raštus).

2.3. TEATRINĖ RAIŠKA

Tikslas – padėti mokiniams įsitraukti į jų galimybes atitinkančią teatrinę veiklą, skatinti individualią dvasinę, emocinę, socialinę, kognityvinę ir kūrybinę raidą. tenkinti meninės saviraiškos poreikius bei interesus atitinkantį ugdymą(si).

Uždaviniai:

Siekiama, kad per užsiėmimus mokiniai:

1. Įgytų pozityvią patirtį;
2. Teigiamai vertintų save ir savo raišką, labiau pasitikėtų savimi ir kitais, ugdytųsi bendravimo ir bendradarbiavimo gebėjimus;
3. Mokytųsi kūrybingai reikšti savo mintis, jausmus, požiūrį teatro veiklos formomis, atitinkančiomis jų galimybes;
4. Išgyventų kūrybinį džiaugsmą tiesiogiai dalyvaudami teatrinėje veikloje, stebėdami teatro vaidinimus;

5. Turtinti emocinę mokinių patirtį.
6. Kaupytų informaciją apie aplinkinį pasaulį.
7. Plėtotų savo kūrybines galias, gebėjimą reikštis ir komunikuoti teatro raiškos priemonėmis.
8. Perimtų tautos kultūros pagrindus: kalbą; dorines, estetiškes nuostatas, vertybes; papročius; tradicijas.
9. Pažintų meno pasaulį, kaupytų naują patirtį, tyrinētu, eksperimentuotu, išbandyti naujas veiklos formas bei pažinimo būdus.

Ugdymo metodai ir priemonės:

1. Tradiciniai žaidimai.
2. Modifikuoti žaidimai.
3. Etiudai.
4. Pratimai-žaidimai, skirti vaikų individualiems poreikiams ir pomėgiams, gebėjimams
5. tenkinti.
6. Teatrinų žaidimų interpretavimas ir improvizavimas, proceso dramos elementų panaudojimas.
7. Kūrybinės laboratorijos, meninių-kūrybinių projektų rengimas.
8. Vaidinimų ruošimas su teatrinėmis lėlėmis, šešėlių teatro kūrimas.
9. Grožinių kūrinių skaitymas ir aptarimas, vaidmenų kūrimas.
10. Gamtos ir aplinkos objektų stebėjimas, aptarimas, imitavimas ir vaizdavimas kūnu, judesiu, garsu, mimika ir gestais.
11. Spektaklių, parodų, meno galerijų lankymas.
12. Bendri vaikų-tėvų-pedagogų meniniai projektai, edukaciniai renginiai.
13. Meninės-kūrybinės raiškos savaitė.

Struktūra.

Programą sudaro šios sritys:

Mokinių pasiekimai		Ugdymo gairės
Nuostatos	Žinios ir gebėjimai	
1. Emocinė atmintis		

<p>Domėtis savo žmogaus pojūčių įvairove</p> <p>Tyrinėti žmogaus pojūčius galimybes ir mokyti juos valdyti</p>	<p>1.1. Mokėti pajauti ir pastebėti savo elgesį pojūčio metu veikiant konkrečiam dirgikliui</p> <p>1.2. Gebėti įsiminti savo emocinį elgesį pojūčio metu</p> <p>1.3. Mokėti emocionaliai išreikšti be konkretaus dirgiklio</p> <p>1.4. Kurti ir vaidinti situacijas, perteikiančias įvairias emocijas ir nuotaikas.</p>	<p>1.1. Mokiniai mokosi pajauti ir pastebėti savo elgesį pojūčio metu veikiant konkrečiam dirgikliui, pvz., ragaujant citriną, klausant būgno trenksmo, matant stiprią šviesą, uostant kvėpalus, liečiant ledą ir pan.</p> <p>1.2. Įsimins savo elgesį pojūčio metu. Išmoks emocionaliai išreikšti pojūtį be konkretaus dirgiklio.</p> <p>1.3. Atlikdamas tokias kūrybines užduotis kaip: „Saldus saldainėlis“, „Įkyrus uodas“, „Pjaustau svogūną“, Geriu karštą arbatą“, „Citrinos valgymas“ ir pan.</p> <p>1.4. Pateikti pratimų pavyzdžių kūrybinio dėmesio, pojūčių, vaizduotės ir fantazijos, emocinės atminties, pastabumo, drąsos lavinimui.</p> <p>1.5. Stiprinti valingą dėmesį, kaip būtiną sceninio veiksmo sąlygą.</p>
2. Sceninė kalba		
<p>Domėtis aplinkos garsų įvairove</p>	<p>2.1. Mokėti iš klausos atskirti mokytojo, mamos, vaikų balsus</p> <p>2.2. Mokėti</p>	<p>2.1 Mokiniai mokosi pažinti supančios aplinkos garsus – atskirti skirtingų žmonių balsus: mamos, mokytojo, vaikų ir t. t. Mokosi sekti garso šaltinį akimis, galva, kūnu. Klausydami tylos, šnabždesių, tylių, vidutinių ir palyginti garsių garsų lavina klausos aparatą. Veikloje pedagogas pasirenka optimaliausią užsiėmimo tempą, mokinio neskubina, išlaukia siekiamo rezultato. Dainuodamas acapela lopšines ir vaikiškas daineles lėtu tempu su sustojimais, balsių tęsimais, akcentais ir dinaminiais niuansais, lavina mokinių gebėjimą įsiklausyti, išgirsti ir pajauti garso grožį. Įtvirtina žinomus simbolius TAIP– NE ir juos naudodamas skatina aktyviai dalyvauti muzikinėje veikloje. Lavina kūną, mokydamas atlikti kvėpavimo pratimus, (naudoja veidrodį, plunksną ir t.t.).</p> <p>2.2 Lavina mokinių kvėpavimo aparatą jaustukais ach, ech, ich, och, uch, aij, eij, iij, oij, uij.</p>

	vokalizuoti balsius	Dainuoja žinomos dainelės melodiją tik balsėmis. Jungia balsių vokalizavimą su kūno judesiais (linguoja, siūbuo). Vokalizuoja balsius a-e-i-o-u, rodydamas garsų aukštį rankomis, lazdele lentoje ir panašiai.
	2.3. Mokėti vokalizuoti dvigarsius	2.3 Mokiniai vokalizuoja skiemenis ma – mė – mi – mo – mū, dvibalsius ir dvigarsius. Skiemenuoja skiemenimis pasirinktu tonu. Mokosi DO mažorinės gamos garsų. Sistemingai kartoja gamos garsus, naudodami rankų ženklus (reliatyvią sistemą). Mokosi sekti melodijos vingius aukštyn, žemyn. Mėgdžiodami paukščių ir gyvūnų balsus, lavina intonavimo tikslumą. Atlieka kūrybines užduotis (pvz., sukurk melodiją iš klausos).
3. Grojimas		
Domėtis aplinkos garsų įvairove	3.1 Gebėti atskirti muzikos instrumentų garsus nuo buitinio triukšmo	3.1 Mokytojas moko sekti garsų šaltinį, akimis, galva, kūnu, leidžia instrumentą liesti (laižyti). Mokiniai klausosi įrašyto garso ir „gyvo“ atlikimo. Naudoja simbolius TAIP – NE. Klausosi, muzikos instrumentais atliekamų, ilgų ir lėtų, trumpų ir greitų garsų. Mokosi skirti skirtingų muzikos instrumentų garsus, įrašytą garsą nuo „gyvo“ atlikimo. Susipažįsta su pagrindinių muzikos instrumentų rūšių garsais – mušamaisiais, pučiamaisiais, styginiais ir klavišiniais.
Išgyventi pažinimo džiaugsmą, susipažįstant su muzikos instrumentais ir jais išgaunamais garsais	3.2 Mokėti valdyti muzikos instrumentus (pačių pasigamintus instrumentus)	3.2 Mokiniai mokosi teisingai (arba kaip kitaip, patogiu mokiniui būdu, atsižvelgiant į mokinio būseną) paimti ir padedami mokytojo ar asistento laikyti nedidelius vaikiškus muzikos instrumentus (būgnelius, dėdeses ...). Mokosi individualiai atlikti pagrindinį, lengviausiai išgaunamą garsą (švelniai ir kokybiškai). Patariama groti skirtingo charakterio kūrinius, pradėti geriausiai nuo liaudiškų melodijų. Vėliau mokosi tobuliau valdyti instrumentus naudoti dinامينius niuansus: tyliai, – garsiai, tylyn – garsyn, Mokosi pagroti schemą: muzika – tylą – muzika. Grodami kūrinių nuo pradžių iki galo, ugdomi kantrybę, dėmesingumą, tikslumą. Susipažįsta su tikrais (rimtesniais) muzikos instrumentais, panaudojant interaktyvią lentą, klausantis koncerto (būgnais, gitara, kanklėmis, ksilofonais, metalofonais ir t. t.). Mokiniai mokosi teisingai instrumentus paimti, laikyti arba instrumento padėtis pritaikoma pagal mokinio sveikatos ir gebėjimų lygį (juk galima tikrą gitarą ir kojų pirštais braukti bei išgauti garsus).
4. Kūryba		
Mokėti kūrybingai reikšti savo mintis, jausmus,	4.1 Gebėti atlikti kūrybines užduotis	4.1 Žvilgsniu, veido mimika, rankų, kojų ir kūno judesiais moko palydėti klausomų garsų sukeliamas emocijas. Moko atlikti kūrybines užduotis (lėtai – greitai, ilgai – trumpai, diena – naktis, matomas – nematomas, storas – plonas, ...) Mokiniai mokosi atlikti individualias užduotis (paploti, patrepsėti, pamirksėti, palinguoti, nusijuokti, susiraukti, ...). Mokiniai mokosi valdyti kūną ir judesiais išreikšti: galvos judinimu ir

<p>požiūrį teatro veiklos formomis, atitinkančiomis jų galimybes Suvokti ir džiaugtis teatine veikla</p>	<p>4.2 Gebės teigiamai vertinti save ir aplinką. Pajus gyvenimo džiaugsmą.</p> <p>4.3 Gebėti suprasti pasakojimo (pasakos) veiksmą</p>	<p>veido mimika: nuostabą, liūdesį, džiaugsmą, susižavėjimą, tylą, triukšmą, skausmą, miegą, valgymą ir t. t. Rankų ir liemens judesiais išreikšti sąvokas: aukštas, žemas, ilgas, trumpas, storas, plonas, mankšta, sportas, darbas ir t. t.</p> <p>4.2 Kojų ir pėdų judesiais išreikšti sąvokas: greitas, lėtas, bėga, eina, šoka, ilsisi ir t. t. Mokytojas mokinių gebėjimus naudoja kolektyvinėje veikloje (skiria padėjėju, žaidimo režisieriumi, pagrindiniu atlikėju ar pan.). Už pastangas mokinius paskatina ir įvertina. Geba sugalvoti savo judesį ir tuo pasidžiaugti (emociškai išreikšti). Žaisdami mokiniai mokosi ritmiškai judėti, dainuoti, skanduoti ar deklamuoti. Mokiniai mokosi padėti silpnesniems vaikams (vežimėliuose), būti dėmesingiems kiekvienam žaidimo dalyviui.</p> <p>4.3 Mokiniai mokosi klausytis pasakų su muzikiniais vokaliniais ar instrumentiniais intarpais. Mokosi atpažinti pasakų herojus, pakartoti jų charakterius (charakterių elementus). Mokosi improvizuoti – kurti pasakos (ar veiksmo) tęsinį, pabaigti – „išrišti“ pasaką (veikėjo veiksmą). Mokosi pažinti teigiamus ir neigiamus pasakų veikėjus, charakterizuoti pasakų veikėjus pasitelkdami muziką: padainuoti (vokalizuoti) charakteringus pasakų herojų leitmotyvus (pvz., vilkas – ūūū). Pasirinkti pasakos herojų herojų pavaizduoti. Mokosi balsu išreikšti: įvairias nuotaikas (jaustukai aa, ai, och, brrrr ir t. t.); populiariausių pasakų veikėjų tipiškus garsus (vilkas – ūū, karvė – mū ir t. t.); įvairius aplinkos garsus (traukinys – čiuku, čiuku, vėjas – ššš ir t. t.). Mokiniai mokosi vaikiškų ir liaudiškų žaidimų (pvz., „Virė, virė košė“, „Tupėjo paukštelis“, „Šiaudų batai“, „Jurgeli meistrelis“). Mokosi vadovauti žaidimui, siūlo savo.</p>
<p>Mokėti kūrybiškai dalyvauti veikloje Siekti kūrybinių gebėjimų realizacijos</p> <p>Atsakingai naudotis šiuolaikinėmis IT.</p>	<p>4.5 Mokėti atlikti kūrybines – improvizacines užduotis mokytojo padedami</p> <p>4.6 Mokėti (elementariai) naudotis IKT priemonėmis.</p>	<p>4.4 Drauge atlieka sugalvotas improvizacijas. Sugeba galva, rankomis, kojomis, kūnu pakartoti mokytojo ar draugų pademonstruotus judesius. Mokosi išreikšti pasakų herojų jausmus, nuotaikas. Mokiniai mokosi atlikti kūrybines užduotis mokytojo padedami. Klausymo ir atsakymo metodu (su mokytoju) atlikti kūrybinę improvizaciją pasirinkta tema. Sugalvoti ir atlikti pedagogu paskirtą užduotį.</p> <p>Poriniai etiudai; Individualūs etiudai; Bendravimo etiudai(su klaba);</p> <p>4.6 Mokiniai mokosi saugiai naudotis garso klausymo aparatūra: netrankyti, valdymo operacijas atlikti švelniai. Saugiai įjungti (išjungti) į elektros tinklą. Įjungti ir išjungti grotuvą, reguliuoti garsą, pakeisti plokštelę, kasetę, pasirinkti dainą. Prisimena ir kartoja kompiuterio valdymo įgūdžius: įjungti kompiuterį, aktyvuoti programą, nustatyti pasirinkimus (klausyti, pasirinkti kūrinius), baigus klausyti uždaryti programą ir išjungti kompiuterį. Mokosi naudotis ausinukais</p>

		(klausyti muzikos negarsiai, netampyti laidų). Mokytojas papasakoja, kaip teisingai elgtis su garso įrašų laikmenomis – kompaktinėmis plokštelėmis, kasetėmis, atminties kortelėmis ir t. t., įspėja apie elektrinių prietaisų keliamą pavojų.
5. Bendravimas ir bendradarbiavimas teatrinėje veikloje		
Domėtis teatine veikla	5.1 Gebėti sekti teatrinę veiklą klasėje 5.2 Gebėti aktyviai dalyvauti veikloje	5.1 Mokiniai mokosi dalyvauti teatrinėje veikloje: dėmesingai stebėti, emociškai dalyvauti – palaikyti veiklą, naudojant sensomotorinius gebėjimus. Lavinti bendruosius gebėjimus – koncentruoti dėmesį, valdyti emocijas, ugdyti asmenines savybes. 5.2 Mokiniai mokosi aktyviau dalyvauti veikloje ir klasės renginiuose, nepriklausomai nuo psichofizinės kūno būklės. Parenka, pritaiko ir adaptuoja užduotis (teatrinės raiškos priemones) pagal vaiko psichofizinę būseną ir jo gebėjimus. Mokytojas padeda vaikui atlikti užduotis. Mokiniai mokosi nedidelius savo gebėjimus noriai ir drąsiai pademonstruoti pamokoje, tuo ugdydami pasitikėjimą savimi. Teigiamais vertinimais, pagyrimais mokytojas skiepija norą lavinti ir tobulinti gebėjimus. Taetrines užduotis parenka ir paruošia taip, kad prie daugiau sugebančio prijungus mažesnes galimybes turintį mokinį užduočių atlikimo emocinis krūvis nenukentėtų. Silpnesnis atlieka tik jam įveikiamas dalis priimtinu (grojimo) būdu. Mokiniai mokosi nugalėti emocinį, psichinį ir fizinį susikaustymą (nevisavertiškumo kompleksus) intensyviu darbu pamokoje. Mokosi fizinių veiksmų, suvokia aplinką, geba kurta, tuo įrodydami sau ir draugams, kad aš noriu ir aš galiu. Mokosi išeiti prieš klasę, pristatyti, ką atliks. Mokosi pasiruošti priemonės, dekoracijas (jei reikia), susikaupti ir tvarkingai be klaidų (kiek įmanoma) atlikti kūrybinę užduotį. Pabaigę mokosi susitvarkyti savo darbo vietą.
Jausti atsakomybę už save ir draugus	5.3 Žinoti, kaip reikia elgtis grupinio muzikinio pasirodymo metu. 5.4 Mokėti pasiruošti, elgtis ir dalyvauti užklasiniam renginyje	5.3 Pedagogas papasakoja, kaip reikia elgtis grupinio muzikinio užsiėmimo metu ir sistemingai moko mokinius šių įgūdžių: numatyta tvarka užimti savo vietą grupėje, paruošti priemonės (ir visa kita); dėmesingai sekti vadovaujantįjį asmenį (mokytoją, mokinį); valdyti emocijas ir netrukdyti atlikti kūrinį; jei suklystama ar užplūsta kitos neplanuotos emocijos – ramiai patylėti. Baigus pasirodymą išeiti numatyta tvarka. 5.4 Mokiniai mokosi pasiruošti pasirodymui: pasikalba su mokytoju (palydovu) apie išvykos tikslus ir užduotį. Repetuoja pasirodymą tuščioje salėje, prieš klasės draugus. Nuvykę apžiūri pasirodymo erdvę, repetuoja įėjimą ir išėjimą. Mokosi prašyti pagalbos. Išklauso, kaip tinkamai elgtis gatvėje, transporte, viešojoje erdvėje. Pedagogas paskiria ir aptaria individualias užduotis (atsakingi už teatrinę atributiką...)Mokiniai stebi kitus pasirodymus ir juos aptaria.

<p>Pajausti bendravimo ir bendradarbiavimo teatrinėje veikloje džiaugsmą</p>	<p>5.5 Gebėti valdyti nuotaikas ir emocijas renginiuose bei atliekant kolektyvines užduotis 5.6 Mokėti domėtis kitų pasiekimais.</p>	<p>5.5 Mokiniai mokosi palaikyti gerą atmosferą užsiėmimų ir viešų pasirodymų metu: mokosi tolerancijos, pakantumo, atlaidumo, kuklumo. Mokosi problemas spręsti pokalbio būdu (tarp savęs, su mokytoju, su vadovais, su tėvais). Mokosi nenusiminti ištikus nesėkmei (ne šventieji puodus lįpdo) ir visada rodyti gerą nuotaiką – šypsotis. Nuotaikai ir darbingumui palaikyti mokosi autogeninės treniruotės, klausosi terapinės muzikos (terapinių garsų), atlieka kūno judesio pratimus. Mokytojas niekada neakcentuoja klaidų, bet visada pasidžiaugia pasiekimais.</p> <p>5.6 Mokiniai mokosi fiksuoti veiklos akimirkas (nupiešti, aprašyti, papasakoti į diktofoną, fotografuoti, filmuoti, įrašyti). Mokosi kaupti nuotraukas, iškarpas, įrašus (ir kitą vertingą medžiagą). Domisi kitų mokinių (draugų) pasiekimais.</p>
--	--	---

NAUDOTA LITERATŪRA

Ambrukaitis J. (2003) Specialiojo ugdymo pagrindai. Šiaulių universiteto leidykla.

Ruškus J. (2015). Neįgalieji padeda mums būti ir išlikti žmonėmis. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/kalba-vilnius/32/104377/j-ruskus-neigalieji-padedamumsbutiirislikti-zmonemis>

Kišonienė R., Dudzinskienė R. (2007). Mokinio, turinčio specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo turinio individualizavimas. Rekomendacijos mokytojams, ugdantiems skirtingų poreikių irgebėjimų mokinius. Vilnius: Viarecta.

PRADINIO IR PAGRINDINIO UGDYMO BENDRŪJŲ PROGRAMŲ PRITAIKYMO REKOMENDACIJOS specialiųjų poreikių mokinių, turinčių vidutinį, žymų ir labai žymų intelekto sutrikimą, ugdymui. Vilnius, 2009

SPECIALIŲJŲ (LAVINAMŲJŲ) KLASIŲ POPIETINIO UŽIMTUMO PROGRAMA

Programą rengė:

Lina Jomantienė, specialiosios (lavinamosios) klasės mokytoja;

Irena Naujokienė, specialiosios (lavinamosios) klasės auklėtoja.

Alma Knistautienė, specialiosios (lavinamosios) klasės auklėtoja.

Vita Šilerytė, specialiosios (lavinamosios) klasės auklėtoja.

Dalia Macnorienė, specialiosios (lavinamosios) klasės auklėtoja.

Liudmila Montvilienė, specialiosios (lavinamosios) klasės mokytoja